

Relationen mand-kvinde i bibelsk belysning

I forbindelse med Den internationale Kvindedag den 8. marts 2005 bragte Zenit et interview med en kendt katolsk biblist, Anne-Marie Pelletier,¹ som fremhævede behovet for at genopdage komplementariteten i forholdet mellem mand og kvinde, og som anbefalede at nærlæse brevet om samarbejdet mellem mand og kvinde i Kirken.²

Fra Zenit³

Med regelmæssige mellemrum og på forskellige måder dukker spørgsmålet om kristendommen og kvinden op i debatten. I øjeblikket blusser beskyldningen om misogyni⁴ atter op som følge af nogle succesfulde bogudgivelser. Hvordan skal man reagere på den slags?

– Man skal hverken stikke halen mellem benene, svarer Anne-Marie Pelletier, eller lade sig påvirke for meget af alt dét, som medierne bringer til torvs. Men jo, spørgsmålet om kvinderne er et ømt punkt – og det er godt, at det *er* et ømt punkt, selv om behandlingen af det til tider kommer på afveje; for eksempel er "Da Vinci Koden" af Dan Brown således ikke den bedste hjælp, man kan få, til en intelligent og seriøs overvejelse af spørgsmålet.

– Imidlertid synes jeg, det er væsentligt at rette opmærksomheden mod dette problem, for hvordan skulle de kristne kunne forholde sig ligegyldige over for kvinders liv, som så ofte handler om uretfærdighed og vold? Hvordan skulle man kunne forestille sig, at det ikke skulle have noget at gøre med vores forhold til Gud, når man ser på kvindens vilkår og på den måde, som mand og kvinde gennemlever det gensidige forhold på, som er grundlæggende for vores menneskehed?

---

¹ Efter at have undervist i sammenlignende litteraturvidenskab på universitetet Paris-X Nanterre og universitetet Marne-la-Vallée har professor Anne-Marie Pelletier helliget sig eksegese og bibelsk hermeneutik. Hun underviser i den forbindelse både på l'École Cathédrale i Paris og på l'École pratique des hautes études. Hun har bl. a. udgivet bøgerne "Lectures bibliques, Aux sources de la culture occidentale" (Editions du Cerf, 2001), "Le christianisme et les femmes" (Editions du Cerf 2001) og "D'âge en âge, les Écritures. Introduction à l'herméneutique biblique" (Éditions Lessius, 2004). Hendes doktorafhandling om Højsangens Bog i Det gamle Testamente er blevet udgivet af Det pavelige Bibelinstitut i tidsskriftet *Analecta Biblica* (nr. 121, 1989). Anne-Marie Pelletier har herudover bidraget med et stort antal artikler i forskellige tidsskrifter, herunder ikke mindst i relation til temaet *kvinden i Bibelen*. Red.

² Troslærekongregationens brev om samarbejdet mellem mænd og kvinder i Kirken og i verden. Brevet har været bragt som artikel #1023 i *catholica.dk*. [Klik her](#) for at læse brevet. Red.

³ Oversat af Vivian og Erling Tiedemann. Red.

⁴ Fjendtlighed over for kvinder. Red.

– I en bog, der udkom for nylig, læste jeg disse overraskende ord: "Den måde, man behandler en kvinde på, afspejler ens gudsforhold!" Det er en mand, en ung dominikaner og ekseget, som udtrykker sig sådan – i en bibelkommentar, hvori han med stor kyndighed gennemarbejder de to Samuelsbøger i Det gamle Testamente.⁵ Det forekommer mig uendeligt vigtigt, at vi som kristne kan fremføre eller høre et sådant udsagn – og det er en chance for vores tid, at det kan lade sig gøre.

På universitetet i Nanterre har De undervist både kristne og ikke-kristne om Bibelen som "kulturminde". Er Bibelen – Det gamle og Det nye Testamente – kvindefjendsk?

– Jeg synes ikke, man kan svare på det spørgsmål med nogle få sætninger. Den, der ønsker at vise, at Bibelen er kvindefjendsk, kan sagtens finde masser af stof, der kan underbygge hans eller hendes projekt – ganske simpelthen, fordi Gud har åbenbaret sig op gennem menneskehedens tunge og træge historie, d.v.s. gennem en menneskelig virkelighed, der har slæbt en misogyni med sig. Men omvendt og på samme tid holder den bibelske historie jo ikke op med at minde os om, at kvinderne altid har været med, når denne historie på afgørende måde skiftede spor. Den bibelske historie viser igen og igen, hvordan kvinderne umiddelbart står Guds tanker og planer nær. Naturligvis kan man da godt læse teksten uden at se det – eller uden at ville se det. Men den måde, hvorpå vores tid er optaget af spørgsmålet om kvinderne, burde stimulere de kristne til at læse teksten bedre og til at opdage denne kvindelige dimension i den bibelske historie.

– Tilbage til det stillede spørgsmål – men uden at gå i detaljen med noget, som ville kræve en meget stor udredning – vil jeg svare, at den bibelske traditions store fortjeneste i denne sammenhæng først og fremmest er den diagnose, som den stiller med hensyn til relationen mand-kvinde. Den slår to ting fast, som er essentielle, og som til stadighed bør holdes for øje.

– Det første er, at relationen mand-kvinde er noget fundamentalt og grundlæggende for os mennesker. Helt fra begyndelsen af 1. Mosebog betegnes denne skabte virkelighed som "såre god".⁶ Dermed udtrykkes en tillid og en resolut optimisme, som aldrig bør glemmes.

– Det andet, som den bibelske tradition slår fast, er, at det nu er vort livs grundvilkår, at mørke ved syndefaldet er trængt ind i den såre gode virkelighed, som derved tog en dramatisk vending. Virkeligheden venter derfor i spænding på at blive helet. Og det hører netop med til forkyndelsen af Evangeliets glade budskab, at Kristus gengiver mand og kvinde evnen til at kunne møde de prøvelser, som forkrøbler deres indbyrdes relation. I Ham rører Opstandelsens kraft ved denne relation og bringer den på fode igen.

– Tager man kundskaben om disse to ting til sig, bliver det muligt på én gang at betragte historien med realisme og med tillidsfuld fortrøstning. Det bliver også muligt for os at forstå, hvorfor de kristne gennem to tusinde års historie ikke er holdt op med at kæmpe med denne virkelighed, ligesom vi tilsvarende heller ikke holder op med at tage imod Guds ord, når vi – til tider med vanskelighed – gennemlever modstanden og mørket i os.

– Derfor er det absurd at hævde, at Kirken skulle have fulgt en plan à la Machiavelli og have bortcensureret det kvindelige. Det er til gengæld kun alt for klart, at det ofte har været svært at nå frem til en virkelig forståelse af Guds tanke med forskellen mellem kønnene og at tage positivt imod denne forskel som en nådegave – sådan som vi ser Kristus optræde i forhold til kvinderne i evangelierne.

– Men hvem ville også hævde, at vore hjerter i dag er fuldstændigt åbne for Guds tanker?

⁵ Philippe Lefebvre, *Les livres de Samuel et les récits de résurrection*, Paris, Editions du Cerf 2004, s. 371

⁶ 1 Mos 1,31: Gud så alt, hvad han havde skabt, og han så, at det var såre godt. Red.

De har sat Deres præg på bibellæsningen gennem Deres gennemgang af Højsangen i GT. Hvad er det, som læsningen af denne bog fra Det "første" Testamente kan bidrage med til en forståelse af det bibelske budskab om det mandlige og det kvindelige i Guds plan?

– Jeg tror, at denne bog er helt og aldeles grundlæggende – hvad der for resten ikke er nogen original opfattelse. Hele vejen op gennem kirkefædrenes epoke og også i middelalderen har Højsangen været betragtet sådan af bibelkommentatorer, som regnes med blandt den kristne traditions store forfattere i spirituel og mystisk henseende. Det ganske særlige ved Højsangen blev dengang i det væsentlige set i relation til bogens evne til at udtrykke Pagtens under, sådan som allerede Israel oplevede det (Højsangen er en af de store tekster i den jødiske tradition), og som det nu opleves af den døbte, der træder ind i kærlighedsrelationen mellem Kristus og Kirken. En kristen, der i dag læser, hvad den hellige Bernhard eller den hellige Teresa af Avila skriver om dette lille bibelske skrift, kan helt og fuldt erkende, hvordan dåbens nådegave udtrykker sig i Højsangens dialog, fyldt som den er af betagelse og jubel.

– Men dertil kommer yderligere, at denne moderne læser har et godt udgangspunkt for at give sin læsning en supplerende dimension. Vi kan nemlig i dag modtage den særlige nåde i denne tekst, når vi gennem vores erfaring af den menneskelige kærlighed mellem mand og kvinde kan genkende den vej, som Gud har valgt til at åbenbare os den kærlighed, han elsker os med. Denne menneskelige realitet er genstand for en guddommelig udvælgelse, som på én gang fylder den med værdighed og godhed, og som gør den til et ganske særligt tegn fra Gud, hvis ansigt Kristus åbenbarer os.

I løbet af de 26 år, hvor Johannes Paul har været pave, er der kommet forskellige kirkelige dokumenter om kvinden; hvor ligger den største nyhed i denne refleksion over kvindens plads i Kirken?

– Et af de karakteristiske træk ved Johannes Paul II's pontifikat bliver at have indskrevet spørgsmålet om kvindens identitet og kald i den række af væsentlige spørgsmål, som Kirken i dag må forholde sig til. Her ligger det virkelig nye, som ubestrideligt bærer præg af pavens personlighed. Den forståelse, som han har af det ægteskabelige liv og først og fremmest af det kvindelige, stammer helt tilbage fra den tidligste begyndelse af hans liv som præst. Og han er ikke hørt op med at vende tilbage til det eller med at insistere på denne virkelighed, som – må man indrømme – mange mænd bekymrer sig meget lidt om i Kirken såvel som uden for den. Derfor har vi i dag til vores disposition en vigtig række af tekster lige fra *Mulieris dignitatem*⁷ til *Brev til kvinderne*.⁸ Heri beskriver og analyserer Johannes Paul med megen finfølelse den helt specielle grundtone, som kvinderne giver til menneskelivet. Han understreger gentagne gange den rolle, som kvinderne har, når det handler om at humanisere verden. Han fremhæver gerne kvinderne som "mandens pædagoger". Udtrykket er stærkt, men det er ikke fuldstændigt nyt. En eller anden kirkefader fra kristendommens første århundreder formulerede samme tanke. Men Johannes Paul insisterer på det med en ganske særlig eftertrykkelighed. Han opfordrer os således til at komme væk fra forblindelsen over for de ofte meget maskuline værdier, som reagerer denne verden. Han tilskynder os til at blive bevidste om andre former for effektivitet, nemlig dem, som så mange kvinder rundt i verden giver vidnesbyrd om – kvinder, som ubemærket, men med et meget stort mod tjener livet, også i situationer, hvor livet er allermest truet og forvansket. I virkeligheden bringer Johannes Paul os tilbage til hjertet af Evangeliet og Guds tanke: Handler hele åbenbaringshistorien ikke netop om kærlighedens mildhed, om kærlighedens uovervindelige kraft, som Gud sætter op mod menneskehedens vold? Netop sådan, som vi kristne i påsken mediterer over det, når vi følger Kristus i hans lidelse og opstandelse.

⁷ Johannes Paul II, *Mulieris dignitatem* (Kvindens værdighed), apostolsk brev af 15. august 1988. [Klik her](#) for at se teksten (engelsk). Red.

⁸ Johannes Paul II, *Brev til kvinderne*, 29. juni 1995. [Klik her](#) for at se teksten (engelsk). Red.

Et ord med på vejen til Den internationale Kvindedag?

– I forlængelse af det, som vi netop talte om, hvorfor så ikke se at komme i gang med at kigge på teksten *Brevet til biskopperne*,⁹ som kom sidste år, men som næsten ikke blev bemærket? Brevets titel er "Samarbejdet mellem mænd og kvinder i Kirken og i verden". Kommentarerne til det har været få – ganske som læserne utvivlsomt har været det. Og blandt de kommentarer, som er kommet, har nogle vurderet, at der ikke var noget nyt at hente i det brev. Og dog – er det da kun en banal og ubetydelig tanke at opfordre, sådan som teksten gør det, til ikke at se et udtryk for undergivenhed i den stadige leven "for den anden", som så mange kvinders liv bærer vidne om, men tværtimod at se det som en særlig nærhed til Gud, som netop åbenbarer sig som værende "for os mennesker og for vor frelse" (afsnit 6¹⁰)? Eller endnu mere – er det bare ligegyldigt at bekræfte, at det "mere end nogensinde er vigtigt og frugtbart at betragte kvinden som *et tegn*", sådan som paven gør det i brevets sidste del, der har overskriften "Betydningen af de kvindelige værdier i Kirkens liv" (afsnit 15¹¹)? At tale om tegn er at tale om anerkendelse og efterligning. Det er følgelig en måde at opfordre mændene til at lade sig undervise af kvinderne. Man må da indrømme, at sådanne udsagn rummer noget, som ligner dristighed ...!

[Klik her for at komme tilbage til forsiden](#)

---

⁹ Troslærekongregationens brev om samarbejdet mellem mænd og kvinder i Kirken og i verden. Brevet har været bragt som artikel #1023 i catholica.dk. [Klik her](#) for at læse hele brevet. Red.

¹⁰ [Klik her](#) for at læse dette afsnit af brevet. Red.

¹¹ [Klik her](#) for at læse dette afsnit af brevet. Red.